

Vergaderjaar 1985–1986

19 325

Overeenkomst met de Filippijnen ter bevordering en bescherming van investeringen, met brieven; Manilla, 27 februari 1985

Nr. 1

Ter griffies van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen 2 december 1985. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven op uiterlijk 2 januari 1986.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 november 1985

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet¹, de Raad van State gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen de op 27 februari 1985 te Manilla tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek der Filippijnen ter bevordering van investeringen, met brieven (Trb. 1985, 86).²

Een toelichtende nota bij deze Overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Art. 91, (1) add. art. XXI, (1) (a) GW. en art. 61, (3), GW. 1972.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

Een overeenkomst inzake de bevordering en bescherming van investeringen heeft ten doel investeringen over en weer bescherming te bieden ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de Overeenkomstsluitende Partijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen. Het overleg inzake de onderhavige op 27 februari 1985 te Manilla tot stand gekomen Overeenkomst (Trb. 1985, 86) heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.

Economische situatie van de Filippijnen

De Filippijnen bevinden zich op het moment in de ernstigste economische crisis sinds zij in 1946 onafhankelijk werden. Deze economische crisis heeft een directe relatie met de politieke onrust in het land. De basis van de, vooral door de moord op oppositieleider Benigno Aquino in 1983, manifest geworden structurele economische problemen ligt in de eind jaren 50, begin jaren 60 genomen maatregelen. Deze maatregelen die ten doel hadden de import te beperken zorgden er evenwel niet voor dat een adequate ontwikkeling van de rurale sectoren tot stand werd gebracht. Er werd veel nadruk gelegd op groots opgezette stedelijke industrialisatieprojecten en men bleek onvoldoende in staat de industrie met overige economische sectoren te integreren.

Het was vooral door de, na het begin van de stijging van de olieprijs in 1979, gestarte wereldwijde recessie, dat de Filippijnen geconfronteerd werden met teruglopende economische groeicijfers. De «tweede oliecrisis» ging gepaard met een prijsdaling van de voornaamste Filippijnse grondstoffen – suiker, cocos, koper en hout – en een sterke stijging van de reële rente. Dit had tot gevolg dat de Filippijnen te kampen kregen met stijgende betalingsbalanstekorten, oplopende begrotingstekorten en een tot eind 1984 opgelopen buitenlandse schuld van \$ 29 miljard. De reserves van de Filippijnse Bank bleken onvoldoende in staat om het betalingsbalanstekort te dekken. Het gevolg hiervan was dat de regering zich gedwongen zag een moratorium op zijn schuldbetalingen aan te vragen. Tevens werden onderhandelingen aangevangen over schuldherstructurering. Met het Internationale Monetair Fonds (IMF) kwamen de Filippijnen in beginsel tot overeenstemming over het te voeren economische beleid.

De versoberingsmaatregelen die de Filippijnse regering met het IMF overeen kwam hadden als negatief effect dat de politieke onrust toenam. De onvrede van de bevolking kwam onder meer tot uiting door de grote overwinning van de oppositie tijdens de in mei 1984 gehouden parlementsverkiezingen. Deze verschuiving kwam zeker niet onverwacht, immers, de regering van president Marcos is inmiddels bijna twintig jaar ononderbroken aan de macht, terwijl de zwakke punten in het beleid van deze regering in de loop van de jaren een steeds prominenter rol zijn gaan vervullen. Tot die punten behoren de kneveling van democratische verhoudingen en vrijheden, het belemmeren van de normale rechtsgang, het verwaarlozen van belangrijke bevolkingssectoren, het toestaan van volstrekt willekeurig optreden van leger en politie en het welbewust hanteren van nepotisme. Al deze punten hebben de geloofwaardigheid van de regering Marcos tot een dieptepunt gebracht, zowel bij de bevolking in het algemeen als ook bij belangrijke delen van de zakenwereld in de Filippijnen. Dit gebrek aan geloofwaardigheid vormt naar dezerzijdse mening één van voornaamste structurele economische problemen van de Filippijnen. Het belang van de Overeenkomst is dan ook, voor zover het aantrekken van nieuwe investeringen wordt beoogd, niet zozeer een zaak van korte maar van middellange termijn. Voorts is de Overeenkomst van onmiddellijk belang voor de bestaande Nederlandse investeringen in de Filippijnen.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Economische relatie Filippijnen – Nederland

In tegenstelling tot de invoer van Filippijnse producten in ons land heeft de Nederlandse uitvoer naar de Filippijnen sinds 1983 een daling te zien gegeven, zoals moge blijken uit de navolgende tabel.

	1981	1982	1983	1984
	(x miljoen f)			
Nederlandse invoer	392,6	408,8	450,1	484,5
Nederlandse uitvoer	204	207,8	197	167,6

(Bron: CBS).

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in de Overeenkomst voorkomende begrippen. Een voorstel van Nederlandse zijde om aan de door de Filippijnen voorgestelde definitie van «territory» toe te voegen het maritieme gebied waarover soevereine rechten worden uitgeoefend of dat onder de rechtsmacht van de betrokken Partij valt, werd aanvaard. De Nederlandse definitie van het begrip «nationals» werd aanvaard en daarmee ook het uitgangspunt dat een door een Nederlandse onderneming in de Filippijnen opgerichte en gecontroleerde dochteronderneming voor de doeleinden van de Overeenkomst als een Nederlands onderdaan wordt beschouwd, ook indien zij indirect wordt gecontroleerd. Op grond van deze definitie worden ook investeringen van deze dochterondernemingen in zelfstandige filialen beschermd. Van Nederlandse zijde werd aanvaard dat een Nederlandse onderneming, om voor de doeleinden van de Overeenkomst als Nederlands onderdaan te worden beschouwd, geen fictieve onderneming mag zijn. De lijst van voorbeelden van de term investeringen (artikel 1, letter (c)) evenals die bij de term inkomsten (artikel 1, letter (d)) is niet limitatief.

Artikel 2 bepaalt op welke investeringen de Overeenkomst van toepassing is. Hieronder vallen ook investeringen die zijn gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de Overeenkomst, mits zij overigens aan de voorwaarden van dit artikel voldoen.

Artikel 3 behelst de in deze overeenkomsten gebruikelijke bepaling omtrent de behandeling die investeringen op het grondgebied van de andere Partij zullen krijgen. De bepaling opent in het algemeen de mogelijkheid voor de Nederlandse overheid onder verwijzing naar de Overeenkomst te interveniëren bij de andere Verdragsluitende Partij indien deze haar verplichtingen tegenover een Nederlandse investeerder niet nakomt. Hierbij wordt in eerste aanleg gedacht aan overleg als bedoeld in artikel 8, maar uiteindelijk zou zelfs kunnen worden besloten tot arbitrage als bedoeld in artikel 10.

Artikel 4. Van Nederlandse zijde is tijdens de onderhandelingen bezwaar aangetekend tegen de verwijzing naar nationale wetgeving onder letter b van het tweede lid van dit artikel. Voor een buitenlandse investeerder is het immers van het grootste belang erop te kunnen rekenen dat zijn bedrijf zal kunnen werken onder een belastingregime dat voor iedere buitenlandse investeerder gelijk is. Bij de verdere discussie over dit punt kwam naar voren dat de Filippijnse wetgeving erin voorziet door faciliteiten op belastinggebied bepaalde activiteiten in bepaalde delen van het land aan te moedigen. Van Nederlandse zijde is daarop gesteld dat dit aanvaardbaar is voor zover die faciliteiten openstaan voor iedere ondernemer die tot de gewenste activiteit in dat bepaalde gebied wordt toegelaten. Uiteindelijk is besloten deze passage in een briefwisseling bij de Overeenkomst toe te lichten. Hieruit blijkt dat, buiten de gebruikelijke uitzondering op basis van Overeenkomsten ter vermindering van dubbele belastingheffing, investeerders gelijk behandeld worden. Wel bestaat de mogelijkheid dat fiscale aanmoe-

digingsregelingen op sommige buitenlandse investeerders wel en op andere niet worden toegepast. Hiermee wil de Filipijnse overheid de mogelijkheid behouden regulerend op te treden indien bepaalde bedrijfstakken te eenzijdig beheerst dreigen te worden door investeerders uit één land.

In **artikel 5** worden de voorwaarden omschreven welke het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling en vrije transfer van een rechtvaardige schadeloosstelling.

Artikel 5 juncto artikel 7. Van Nederlandse zijde is bezwaar gemaakt tegen lid 3 van artikel 7 (eventueel in termijnen overmaken van de schadeloosstelling na nationalisatie). Voorts is gesteld, dat zelfs indien in bepaalde gevallen in termijnen zal kunnen worden overgemaakt die niet behoort af te doen aan althans het beginsel dat in geval van onteigening overmaking in eenmaal op effectieve wijze en zonder vertraging plaatsvindt. Dit beginsel is thans verwerkt in artikel 5. Van Pilippijnse zijde had men ook op dit punt willen verwijzen naar mogelijke beperkende maatregelen vallend binnen de regels van het IMF, zoals bedoeld in artikel 7 dat betrekking heeft op de overmaking van het geïnvesteerd kapitaal en van de winsten. Uiteindelijk is door Nederland ingestemd met het Filipijnse standpunt nadat van Filipijnse zijde duidelijk was gemaakt dat, gelet op de benarde financiële situatie van de republiek, de Filipijnen geen verdere verplichtingen konden accepteren.

Ook op een ander punt is dit artikel zwakker geformuleerd dan gebruikelijk. Van Filipijnse zijde werd namelijk bezwaar gemaakt tegen het vermelden van non-discriminatie als voorwaarde voor onteigening. Hieronder wordt verstaan dat bij onteigening niet de nationaliteit van de investeerder de doorslag mag geven. Naar Filipijnse mening omvat echter elke niet algemene onteigening noodzakelijkerwijs discriminerende elementen. Gezien deze bezwaren is afgezien van de vermelding van deze voorwaarden.

Artikel 6 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering op grond van de Wet herverzekering investeringen van 23 april 1969 (Stb. 268).

Volgens **artikel 7** zullen het geïnvesteerde kapitaal, winsten, interest, dividenden alsmede royalties kunnen worden overgemaakt in een convertibele valuta indien en voor zover de regels van het gastland dat toestaan. De mogelijkheid restricties te hanteren wordt evenwel beperkt tot hetgeen een land als lid van het IMF kan doen.

Artikel 9. Ingeval zich een geschil voordoet tussen een investeerder en de Overeenkomstsluitende Partij waar wordt geïnvesteerd, is die Partij verplicht er aan mee te werken dat geschil overeenkomstig het onderhavige artikel te doen onderwerpen aan de jurisdictie van het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen met het oog op een verzoening of arbitrage op grond van het Verdrag van Washington van 18 maart 1965 (laatstelijk Trb. 1981, 191). Dit sluit niet uit dat eerst kan worden getracht een eventueel geschil te beslechten met gebruikmaking van lokale rechtsmiddelen. Dit artikel geeft investeerders echter de zekerheid dat, zo zij dit wensen, een geschil aan internationale arbitrage zal worden onderworpen.

Geschillen die tussen de beide Overeenkomstsluitende Partijen mochten rijzen zullen ingevolge **artikel 10**, indien mogelijk, langs diplomatieke weg worden geregeld. Wanneer dat geen succes heeft, zal het geschil, indien een van de partijen dit wenst, aan arbitrage worden onderworpen.

Artikel 12. De Overeenkomst zal een eerste looptijd hebben van vijf jaar, waarna zij voor periodes van vijf jaar stilzwijgend wordt verlengd behoudens opzegging met inachtneming van een termijn van zes maanden. In het laatste geval zal een overgangsregeling van vijftien jaar gelden ten aanzien van vóór de beëindiging van de Overeenkomst gedane investeringen. Deze termijn wordt zo mogelijk opgenomen in Overeenkomsten van dit type omdat de looptijd van een verzekering ingevolge de Wet herverzekering investeringen in het algemeen eveneens vijftien jaar is.

Naar ons oordeel bieden de bepalingen van de Overeenkomst een goede basis voor de behandeling van wederzijdse investeringen. De bepalingen van de Overeenkomst voldoen aan de Wet herverzekering investeringen. Deze wet stelt voorwaarden voor herverzekering tegen niet commerciële risico's, verbonden aan investeringen in ontwikkelingslanden. Deze voorwaarden zijn in het bijzonder omschreven in artikel 7, onderdeel b, van voormelde wet. Zij houden in dat met de regering van het land waar de investering plaatsvindt in principe een bevredigende voorziening moet zijn getroffen met betrekking tot de regels welke ten aanzien van Nederlandse investeringen aldaar zullen gelden; voorts moet er een regeling zijn getroffen voor de procedure in geval van geschil tussen een Nederlandse investeerder en het betrokken land, dan wel voor verhaal van uitkeringen wegens verliezen die op grond van de in die wet bedoelde herverzekeringen zullen moeten worden vergoed.

De Overeenkomst zal voor wat betreft het Koninkrijk alleen voor Nederland gelden.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
F. Bolkestein

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
W. F. van Eekelen

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding